

The Abraham & Millie Arbesfeld
Kollel & Midreshet
Yom Rishon

Sunday Morning Learning Programs for Men & Women

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG
 WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

Perspectives on Teshuvah
and the
Yamim Noraim

Changing Who We
Are - Not Just What We Do

This week's shiurim have been sponsored in memory of
 Rasha Leah bat Tanchum z"l
 whose yartzheit is the 17th of Elul

Rabbi Menachem Penner
 September 28, 2014 • ד' תשרי תשע"ה

1) רמב"ם הלכות תשובה פרק ז הלכה ג

אל תאמר שאין תשובה אלא מעבירות שיש בהן מעשה כגון זנות וגזל וגניבה, אלא כשם שצריך אדם לשוב מאלו כך הוא צריך לחפש בדעות רעות שיש לו ולשוב מן הכעס ומן האיבה ומן הקנאה ומן ההתול ומרדיפת הממון והכבוד ומרדיפת המאכלות וכיוצא בהן מן הכל צריך לחזור בתשובה, ואלו העונות קשים מאותן שיש בהן מעשה שבזמן שאדם נשקע באלו קשה הוא לפרוש מהם, וכן הוא אומר יעזוב רשע וגו'

A person should not think that repentance is only necessary for those sins that involve deed such as promiscuity, robbery, or theft. Rather, just as a person is obligated to repent from these, similarly, he must search after the evil character traits he has. He must repent from anger, hatred, envy, frivolity, the pursuit of money and honor, the pursuit of gluttony, and the like. He must repent for all [of the above].

These sins are more difficult than those that involve deed. If a person is attached to these, it is more difficult for him to separate himself. In this context, [Isaiah 55:7] exhorts: "May the wicked abandon his path and the crooked man, his designs."

2) רמב"ם הלכות דעות פרק ו הלכה ז

הרואה חבירו שחטא או שהלך בדרך לא טובה מצוה להחזירו למוטב ולהודיעו שהוא חוטא על עצמו במעשיו הרעים שנאמר הוכח תוכיח את עמיתך... וכל שאפשר בידו למחות ואינו מוחה הוא נתפש בעון אלו כיון שאפשר לו למחות בהם

It is a mitzvah for a person who sees that his fellow Jew has sinned **or is following an improper path** [to attempt] to correct his behavior and to inform him that he is causing himself a loss by his evil deeds as [Leviticus 19:17] states: "You shall surely admonish your colleague." ... Whoever has the possibility of rebuking [sinners] and fails to do so is considered responsible for that sin, for he had the opportunity to rebuke the [sinners].

3) בית הבחירה למאירי מסכת קידושין דף מא עמוד א

לעולם יהא אדם זהיר במדותיו שהן הן המביאות לגופי העבירות או הזכויות

A person should always be careful with his character traits – as they lead him to the essence of sin or merit.

4) ספר שערי קדושה - חלק א שער ב

בפגם הנמשך על ידי מדות המגונות:

והנה ענין המדות הן מוטבעות באדם בנפש השפלה ... והנה בנפש הזו תלויות המדות הטובות והרעות והן כסא ויסוד ושורש אל הנפש העליונה השכלית אשר בה תלויין תרי"ג מצות התורה ... ולפיכך אין המדות מכלל התרי"ג מצות, ואמנם הן הכנות עקריות אל תרי"ג המצות בקיומן או בביטולם, יען כי אין כח בנפש השכלית לקיים המצות על ידי תרי"ג איברי הגוף אלא באמצעות נפש היסודית המחוברת אל הגוף עצמו ... ולפיכך ענין המדות הרעות קשים מן העברות עצמן מאד מאד:

ובזה תבין ענין מה שאמרו רבותינו ז"ל (שבת דף ק"ה ע"ב), כל הכועס כאלו עובד עבודה זרה ממש שהיא היותר שקולה ככל תרי"ג המצות, וכן אמרו (סוטה דף ע"א) מי שיש בו גסות הרוח הוא ככופר בעיקר וראוי לגדעו כאשירה ואין עפרו ננער וכו' וכאלה רבות. והבן זה מאד, כי להיותם עקרים ויסודות לא נמנו בכלל

תרי"ג המצות התלויות בנפש השכלית, ונמצא כי יותר צריך ליזהר ממדות הרעות יותר מן קיום המצות עשה ולא תעשה כי בהיותו בעל מדות טובות בנקל יקיים כל המצות:

5 ספר מורה נבוכים - חלק ג פרק ח

"הרהורי עבירה קשין מעבירה" - ולי בפרושו - פרוש נפלא מאד - והוא, שהאדם כשימרה אמנם ימרה מצד המקרים הנמשכים אחר החומר שלו, כמו שבארתי - רצוני לומר, שהאדם לא יעשה מרי רק בבהמיותו; אבל המחשבה היא מסגולות האדם הנמשכות אחר צורתו, וכשיחשוב במרי ימרה בנכבד שבשני חלקיו - ואין חטא מי שעבר והעביד עבד סכל כחטא מי שהעביד בן חורין חשוב. כי זאת הצורה האנושית וכל סגולותיה הנמשכות אחריה אין צריך להשתמש בהן אלא במה שהן ראויות לו - להדבק בעליונים, לא לרדת להשיג השפל:

"Thoughts about sin are worse than sin". In order to explain this I have a very extraordinary explanation, which is as follows: A man committing an act of disobedience does it only, as I have made clear, because of the accidents consequent in his matter – I mean to say that he commits an act of disobedience through his bestiality. But thought is one of the properties of a human being that are consequent upon his form. Consequently if he gives his thought a free scope in respect to disobedience, he commits an act of disobedience through the nobler of his two parts. Now the sin of him who does an injustice through making an ignorant slave serve him is not like the sin of him who makes a free man who is excellent serve him. For the human form and the properties consequent upon it ought only to be employed with a view to what befits it, namely, union with what is the highest and not with a view to descending to the lowest degree.

6 ספר צדקת הצדיק - אות מט

(מט) כל אחד ידע שבמה שיצרו תוקפו ביותר הוא כלי מוכן לאותם דברים ביותר להיות נקיים וזכים אצלו. ובדברים שהירבה לפשוע בהם ידע שהוא כלי מוכן להיות דייקא באותו דבר נקי ובר לבב ולכן אמרו (ויקרא רבה כ"א ה') שבאבר שבו חטא בו יעשה מצוות ואין זה רק תיקון לעבירה הקודמת מדה כנגד מדה, אבל הוא גם תיקון נפשו בפרט כי כל אחד נברא לתיקון איזה דבר פרטי אשר בו נתיחדה נפשו בפרט ואין לה חבר [כמו שלא נמצא פרצופים שוים ופרצוף פנים רומז על צלם אלהים דנפש] כנודע מאמר הקדמונים על מאמר חז"ל (שבת קי"ח ע"ב) אבוך במאי זהיר טפי:

ועל כזה אמרו (גיטין מ"ג). אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל, שעל ידי המכשלה הוא מבין שלכך נוצר לתקן אותו דבר. הלא תראה אחז חתם התורה כמו שאמרו בחלק (סנהדרין ק"ג ע"ב) ובמדרש (בראשית רבה מ"ב ג') שמנע תינוקות של בית רבן אמר אם אין גדיים וכו' לפי שהוא היה כלי מוכן להוליד חזקיה שהיה מרביץ תורה ביותר כדאיתא סוף פרק קמא דבבא קמא (י"ז). ופרק ב' דסנהדרין (כ'). ועד שלא נמצא עם הארץ בימיו כדאיתא בחלק (שם צ"ד ע"ב) עיין שם ממש ההיפוך:

7 תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סנהדרין פרק י

ר' חוניה בשם ר' לעזר למה נקרא שמו אחז שאחז בבתי כניסיות ובבתי מדרשות. למה היה אחז דומה למלך שהיה לו בן ומסרו לפידגוגו והיה מבקש להורגו אמר אם אני הורגו הרי אני מיתחייב מיתה אלא הרי אני מושך את מניקתו ממנו ומעצמו הוא מת. כך אמר אחז אם אין גדיים אין תיישים אם אין תיישים אין צאן אם אין צאן אין רועה אם אין רועה אין עולם אם אין עולם כביכול כך היה אחז סבור בדעתו לומר אם אין קטנים אין גדולים אם אין גדולים אין חכמים אם אין חכמים אין נביאים אם אין נביאים אין רוח הקודש אם אין רוח הקודש אין בתי כניסיות ובתי מדרשות כביכול אין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל.

8) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צד עמוד ב

אמר רבי יצחק נפחא: חובל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. מה עשה? נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר: כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו, בדקן מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ, מגבת ועד אנטיפרס ולא מצאו תינוק ותינוקת, איש ואשה, שלא היו בקיין בהלכות טומאה וטהרה:

R. Isaac, the Smith, said: [This means,] the yoke of Sennacherib shall be destroyed on account of the oil of Hezekiah, which burnt in the synagogues and schools. What did he do? — He planted a sword by the door of the schoolhouse and proclaimed, 'He who will not study the Torah will be pierced with the sword.' Search was made from Dan unto Beer Sheba, and no ignoramus was found; from Gabbath to Antipris, and no boy or girl, man or woman was found who was not thoroughly versed in the laws of cleanliness and uncleanness.